

Complexnummer: 526299

Smallepad 5
3811 MG Amersfoort
Postbus 1600
3800 BP Amersfoort
www.cultureelerfgoed.nl

T 033 421 74 56
E info@cultureelerfgoed.nl

Complexnaam

De Kemnade

Aantal complexonderdelen

2

Monumentnummers van complexonderdelen

526300, 526301

Woonplaats

Wijnbergen

Gemeente

Montferland

Provincie

Gelderland

Locatie van het hoofdobject

De Kemnade 1, 7048 AC te Wijnbergen

Complexomschrijving

Omschrijving complex

De buitenplaats De Kemnade ligt in het buurtschap Wijnbergen ten zuiden van Doetinchem. Het goed werd in de Middeleeuwen gesticht op de plaats waar de Oude IJssel en het Waalsche Water samenstromen. Op een terrein tussen de beide stromen en een in de Middeleeuwen gegraven verbindingsgracht kwam De Kemnade tot stand.

Reeds vanaf het midden van de 14de eeuw is er sprake van een geslacht Van der Kemnade met bezittingen in dit gebied. Over aard en omvang is niets naders bekend. Een huis De Kemenalde wordt voor het eerst in 1473 genoemd. Twee jaar later blijkt het na een verwoesting herbouwd te zijn. Er wordt in dat jaar melding gemaakt van een toren. In 1482 bestond De Kemnade uit een toren en een groot stenen zaalgebouw. Op de oudst bekende afbeelding van De Kemnade, een tekening uit 1730 van C. Pronk, staat dit gebouw afgebeeld: een forse zestienhoekige toren met klokvormige bekroning met bol en het hoge stenen zaalgebouw onder zadeldak met hoekschorstenen. Nadien zijn huis en toren een aantal malen gewijzigd. De torenbekroning werd veranderd in een ingezwenkt zestienzijdig dak, het hoofdgebouw werd gemoderniseerd en aan het huis verschenen twee lage vleugels waarin een koetshuis en een orangerie waren ondergebracht. Opdrachtgever voor een groot deel van die veranderingen en aanpassingen was C.H. Ver Huell die De Kemnade in 1806 had weten te verwerven. In 1862 is het huis door de toenmalige eigenaar J.A. Insinger wegens bouwvalligheid afgebroken, de toren bleef staan. Pas toen in 1889 De Kemnade opnieuw was verkocht, volgde door P.J. Landry, de nieuwe eigenaar, een beperkte restauratie van de toren. Op de kelders van het afgebroken hoofdgebouw liet hij een schuur neerzetten. De schuur werd in 1920 vergroot tot woonhuis. In 1955 kwam de Kemnade in bezit van jhr mr. J.A. Beelaerts van Blokland. De schuur op de resten van

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

de oude kelders werd afgebroken en vervangen door een woonhuis in 18de-eeuwse trant naar ontwerp van H. Korswagen en D. Verheus. De toren werd gerestaureerd en kreeg zijn spits weer terug.

Over de directe omgeving van het huis valt het volgende op te merken. Verhuell liet vrijwel direct na de aankoop in 1806 het terrein rond het huis op de punt tussen de twee rivierarmen en de verbindingsgracht omvormen. Ten noordwesten en ten zuidoosten van het huis liet hij een gemengd bos (loof- en naaldhout) met slingerende paden aanleggen. Een moestuin met een rechthoekig padenpatroon aan de zuidkant bleef gehandhaafd, evenals de lange rechte oprijlaan aan de oostkant die vanaf de Ettenseweg via een ophaalbrug over de Oude IJssel aanliep op de voorzijde van het huis. Was de ruimte voor het huis aanvankelijk bescheiden van uitmonstering met een ovaal perk voor het huis en een met bloeiende struiken beplant vak daarnaast, in de jaren veertig van de 19de eeuw blijkt er een ingewikkeld parcours van slingerpaadjes rond diverse bloemperken verwezenlijkt te zijn, versierd met een zonnewijzer, twee tuinbeelden en een tuinvaas op een sokkel. In die tijd wordt het door Van der Aa als volgt omschreven: 'Door de ligging aan den Ouden IJssel en het veelvuldige boomgewas, dat men er aantreft, biedt dit landgoed uitmuntende wandelingen aan, en doet in aangenaamheid voor geen uit den omtrek onder'. Zowel de 17de-eeuwse formele laan, de plaats van de oude moestuin als de landschappelijke wijzigingen uit het begin van de 19de eeuw binnen het taartpuntvormige terrein zijn nog steeds duidelijk herkenbaar.

Waardering

De historische buitenplaats De Kemnade is van algemeen belang

- wegens de ouderdom;
- wegens de architectuurhistorische en bouwhistorische waarde van de 15de-eeuwse toren en kelders, restanten van het middeleeuwse huis De Kemnade;
- wegens de beeld- en structuurbepalende situering in het landschap;
- als goed voorbeeld van een kleinschalig landschapspark;
- wegens de formele 17de-eeuwse lange laan;
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie tussen huis en tuin.

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 526300

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 mei 2004
Kadaster deel/nr	82969/107

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*		
Wijnbergen	Montferland	Gelderland		
Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Bergh	D			50

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 1: Hoofdgebouw

Het hoofdgebouw bestaat uit een toren en een gedeelte van de kelders van het oude huis De Kemnade waarop in 1957 een nieuw gebouw is neergezet. De aan de buitenzijde zestienhoekig en aan de binnenzijde ronde toren dateert van omstreeks 1500. De toren is opgetrokken van rode baksteen, afgewisseld door natuurstenen banden. De twee boven elkaar gelegen ruimtes zijn met kruisribgewelven afgedekt. De ribben worden in het midden door een achzijdige pijler opgevangen. Op verschillende plaatsen zijn vensters ingehakt. Van de oude kelders behorende tot het 15de-eeuwse huis is alleen de kelder onder het gebouw van 1957 bewaard gebleven. De tweede kelder, onder het huidige terras, is in 1957 gedicht. De kelder wordt overwelfd door een kruisribgewelf dat in het midden wordt opgevangen door een vierkante pijler met inspringende hoeken.

Waardering

Het Hoofdgebouw bestaande uit de toren en kelder van het afgebroken middeleeuwse huis De Kemnade, behorend tot de historische buitenplaats De Kemnade, is van belang:

- wegens de ouderdom;
- wegens de architectuurhistorische en bouwhistorische waarde van toren en kelders;
- wegens de functioneel-ruimtelijke relatie met het park;
- wegens de beeldbepalende situering in het landschap.

Hoofdcategorie	Subcategorie	Functie
Kastelen, landhuizen en parken	Kasteel, buitenplaats	Kasteeltoren

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument

Monumentnummer*: 526301

Status	rijksmonument
Inschrijving register*	17 mei 2004
Kadaster deel/nr	82969/112

Woonplaats*	Gemeente*	Provincie*
Wijnbergen	Montferland	Gelderland

Locatiennaam	Locatieomschrijving
Wijnbergen	

Kadastrale gemeente*	Sectie*	Kadastraal object*	Appartement aanduiding	Grondperceel
Bergh	D			226
Bergh	D			252
Bergh	D			53
Bergh	D			191
Bergh	D			253
Bergh	D			231
Bergh	D			40
Bergh	D			95
Bergh	D			85
Bergh	D			52
Bergh	D			50

Omschrijving**

Omschrijving onderdeel 2: Historisch park

Het historische park van de buitenplaats De Kemnade wordt begrensd door de Oude IJssel en het Waalsche Water aan de noord- en oostzijde en een in de Middeleeuwen gegraven verbindingsgracht tussen beide aan de westzijde. Buiten dit 'taartpuntvormige' terrein loopt een lange, uit de 17de eeuw daterende oprijlaan weg van het huis in noordoostelijke richting, De Kemnader allée. De verbindingsbrug over de Oude IJssel, zichtbaar op de 19de-eeuwse afbeeldingen, is omstreeks 1890 afgebroken. Van het landschapspark zoals dat in de eerste decennia van de 19de eeuw is aangelegd, is de structuur goed bewaard gebleven. Het betreft een met vele slingerpaden doorsneden wandelbos ten noordwesten van het huis met een rondgaande wandeling begeleid door laanbeplanting die op verschillende momenten doorkruist wordt met gebogen paden. Tussen de hoge bomen zijn in de 19de eeuw

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister
** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument
Datum van downloaden 27 july 2024

laagblijvende bloeiende struiken gezet die voor een groot deel nog aanwezig zijn. Het karakter van het zuidelijk deel wordt bepaald door de moestuin, die aanvankelijk door een gemetselde muur was afgescheiden van de rest van het park. Het fundament van de muur is in de grond traceerbaar. Tegen de (fundamenten van de) muur staat een moerbeï uit het begin van de 19de eeuw en een meidoorn uit de tweede helft van de 19de eeuw. De tuinmuur en de moerbeï staan al afgebeeld op een schilderij uit 1811, in het bezit van de eigenaars. De toegang tot de moestuin wordt gemarkeerd door een forse eik en een es van minstens 150 jaar oud. Voor het huis staat een eveneens omstreeks 150 jaar oude magnolia.

Waardering

Het historische park, behorend tot de buitenplaats De Kemnade is van belang: - wegens de ouderdom;

- de goed bewaarde hoofdstructuur met waterlopen, slingerpaadjes en rondwandelingen;
- de formele laan uit de 17de eeuw;
- als voorbeeld van een kleinschalige, landschappelijke aanleg uit het begin van de 19de eeuw;
- de functioneel-ruimtelijke relatie met het hoofdgebouw De Kemnade.

Hoofdcategorie

Kastelen, landhuizen en parken

Subcategorie

Tuin, park en plantsoen

Functie

Historische aanleg

* Dit gegeven is onderdeel van het rijksmonumentenregister

** Dit is een registergegeven voor zover noodzakelijk voor de identificatie van het rijksmonument